

A PÉNZVILÁG

GAZDASÁGPOLITIKAI HETILAP

SZERKESZTŐSÉG ÉS KIADÓHIVATAL:

Budapest, IX. ker., Boráros-tér 6. szám

Telefon: József 67

SZERKESZTI:

RÓNA LAJOS

ELŐFIZETÉSI ÁRAK:

Fél évre 50 korona

Egész évre 100 korona

Egy szám ára 2 korona

A VÉKA ALÓL

RUBINEK NEM BIZIK abban, hogy a nemzetgyűlést az alkotó munkára képessé lehet tenni. Már pedig Rubineknek ismernie kell a mostani parlament összetételét, azokat a nyíltan jelentkező és titokban működő erőket, amelyek e parlament akcióit mozgatják. Ha olyan beavatott férfiú, mint a földművelési miniszter, nem bizik a forradalmak után született első nemzetgyűlésben, hogyan bizik ebben a parlamentben az ország? Az életbevágó javaslatok egész sora van napirenden, amelyek megalkotásánál nem csak komolyan dolgozó honatyákra, hanem egyenesen providenciális államférfiakra van szükség. Csak hármat emlitünk: az árdrágítók elleni javaslatot, a földbirtokreformot és az adójavaslatokat. Az árdrágításról szóló törvény nem csak egy drákói intézkedés, amelyet a jelszavak által forralt indulatok döntenek el, hanem ennek mikéntjétől függ — hogy úgy mondjuk — a tisztességes kereskedelem életkedve. Amikor üldözzük az igazi bűnösöket, fölényes tárgyilagossággal kell gondoskodni arról, hogy védjük és produktív munkára ösztönözzük a tisztességes kereskedelmet. A földbirtokreformtól függ egész jövőnk, mert hiszen termelésünk nyolevan százaléka az agrikultúra körére esik. Az adójavaslatok természetüknél fogva alapjukban rázzák meg egész gazdasági struktúránkat. Gondoljuk csak el, milyen törvényhozói kvalitásokra van szükség, hogy a nemzet egész jövő életét eldöntő e törvények okosan és igazságosan megalkottassanak. Ha a parlament erre képtelen, és Rubinek mondja, hogy az, nem is szabad rábízni ilyen fontos törvényalkotásokat.

*

A PARLAMENT VÁLSÁGA nem utolsó sorban befolyásolja pénzünk értékének a külföldön való megítélését is. Egy előkelő svájci pénzember, mikor szemére vetettük, hogy a külföld a magyar korona megítélésében mesterségesen lebecsüli gazdasági életképességünket, azt felelte, hogy egy ország pénzének értékét nem csak az objektív javak, a holt nemzeti vagyon határozzák meg, hanem sokkal inkább a gazdasági alkotás tényezői, úgymint: a jogrend, a jogbiztonság és a termelő munka. Ha majd Magyarországon megszűnik a munkátlan-
ság epidémiája, amivel a forradalmak fertőzték meg az embereket és megkezdődik a munka, a produkció, nyomban javulni fog az az általános vélemény, amellyel a külföld gazdasági egzisztenciánk jövője iránt viseltetik. S ez a jobb megítélés fel fogja javítani valutánkat is. Persze, a nemzeti munka első reprezentánsa a parlament, ennek kell elsősorban komolyan dolgozni, hogy a külföld közvéleményében felébredjen a bizalom a magyar társadalom és közgazdaság jövője iránt. Nem is hisszük, hogy a parlament tevékenységének ilyen szempontból mennyire valutajavító hatása van. Ha a nemzetgyűlés ezt nem érzi át és nem tud az időkköveteltem magaslatra emelkedni, fel kell oszlatni, mert ezek az urak személyes herce-hurcájukkal még olyan téren is kárt tesznek, ahol nem is gondolják.

*

A KÖZUTI NEM AKARJA ÁTVENNI saját gazdálkodásába a villamos vasutakat. Aki főzte, egye meg, de hát ezt a rettenetes kotyvalékot kalandor forradalmárok főzték, akiket most nehéz lesz anyagilag felelőssé tenni. Pedig hát itt a legnagyobb kár az anyagi, amellett, hogy jogilag is ugy összekuszálták a kérdéseket, hogy ebből a bonyodalomból nagyon nehéz lesz kilábalni. Több-ször rámutattunk, hogy mesterségesen züllesztették idáig a budapesti közlekedés kérdését. Kezdték a Hívös-féle vállalat várossításával, folytatni akarták a Közuti megváltásával, de olyan tisztességtelen eszközökkel, hogy a Közutit elűtötték a fejlődéstől s ezalatt stagnációra ítélték a Városi Villamost is. Arra hivatkoztak, hogy egy kézben kell lenni mindennek, egy helyről kell irányítani az egész közlekedést. Nos, a forradalom „egy kézbe” adott mindent, kommunizálta a villamos vasutakat. Nem tudjuk, hogy a fővárosnál, ahol egy évtized

óta jelszavakkal aknázták alá a közlekedés ügyét, így gondolták-e ezt, tény, hogy egy szép napon az egész közlekedés egy kalap alá került. Most aztán nem tudnak vele mit kezdeni. A közlekedés tönkre ment, a deficit óriási és jogilag is szörnyű a kaosz. Bizonyos, hogy ezt az elpusztult vállalatot csak a magángazdálkodás iniciatívája, bátorsága és leleményessége tudja megmenteni. Tessék hát, bármi áron is, kibogozni a jogi bonyodalmakat és még áldozatokkal is visszaadni mindkét vasutat saját részvénytársaságuknak. Mindenütt a világon kudarc volt a vége annak, ha vállalatokat közhatóságok vették kezelésükbe. Még forradalmak nélkül is. A magántőke feladata, hogy a közönség részére szolgáló intézményeket úgy tartsa fenn, hogy azok valóban a közönség hasznára legyenek. Sajátságos módon, közhatóságok ennek a célnek sehol sem tudtak úgy megfelelni, mint a magánvállalkozás.

A rendőrség akciója a felülbélyegzés hamisítói ellen

Sok a panaszos — Kevés a hamisítás — Gyengék a vidéki nyomások — Mit állapított meg eddig a rendőrség

Közel négy esztendeje annak, hogy pénzhamisítókat alig üldözött a budapesti rendőrség detektívtestülete. A pénzt nagyon kevesen hamisították az utóbbi négy év alatt Magyarországon, még elvétve sem fordult elő pénzhamisítás a különféle és métermázsaszámra nyomott szovjetpénzek óta. A rendőrségnek azok a detektív-csoportjai, amelyek a pénzhamisítók elleni hadjáratot vezették, inkább az árdrágítók ellen eljáró testületben dolgoztak és csak elvétve akadt egy-két napot igénybevevő munkájuk. Legutóbb akkor volt dolguk, amikor egy *Hermann* nevű ügyvédrel állapították meg, hogy hamis bélyegeket hoz forgalomba és különféle felülnyomásokkal látja el a külföldre kerülő magyar bélyegeket, majd amikor a cseh felülbélyegzéseket hamisította rá egy társaság a lebélyegezetlen osztrák-magyar kék bankjegyekre.

A négy esztendőös baisse után most megint aktivitásba léphettek. Arról, hogy a felülbélyegzett bankjegyeken a felülbélyegzést hamisítják, legelőször négy nappal ezelőtt a parlamentben volt szó. Egy képviselő a pénzügyi vita során a lebélyegzésről beszélt, amikor *Somogyi István*, a keresztény nemzeti egyesülés pártjának padjaiban közbekiáltotta:

— *Hiszen már hamisítják is!*

Korányi Frigyes pénzügyminiszter idegesen ugrott fel a miniszteri székből s oda kiáltotta *Somogyi* felé:

— *Hogy lehet ilyet mondani?*

Somogyi István visszaintett.

— *Nekem beszélhet a miniszter ur. Már a rendőrségen is nyomoznak.*

A szónok beszéde közben ez a kis vita a pénzügyminiszter és egy képviselő között adta meg az impulzust ahoz, hogy érdeklődjünk a rendőrségen vajjon tényleg hamisítják-e a felülbélyegzést.

Sok a feljelentés — nem találnak hamisítót.

A rendőrségen azóta, hogy a lebélyegzett pénz forgalomba került, naponta tízszer-tizenkétszer jelennek meg panaszkodók, akik olyan felülbélyegzett bankjegyeket mutatnak, amelyek elmosódva, halványan, alighogy észrevehetően látszik a nyomás, vagy olyat, amelyen a tulsok festék keresztülüti mind a két oldalt, elmosódik és ezért joggal tartható hamisítottnak. A panaszosok a legtöbb esetben magukkal hozták vagy rendőrrel kísértették be azokat, akik az ilyen felülbélyegzett pénzekkel vásárolni vagy fizetni akartak. Az első napokban, amikor csak egy-két ilyen feljelentés érkezett, a rendőrség öt-hat detektívjevel képes volt a pénzek eredete után kutatni, de most, hogy már közel két hete naponta ismétlődnek, sőt szaporodnak a panaszkodások, egész csoportokat kellett szervezni a pénzlebélyegzéssel kapcsolatos feljelentések tisztázására.

Egy hét óta két kitűnő detektívcsoporthoz körülbelül husz detektívjevel egyebet sem csinál, mint nyomoz a pénzlebélyegzés révén beadott panaszok ügyében. Nehéz és sok utánjárást követelő a teendőjük, mert sokszor tizenöt-husz kézen megy keresztül az inkriminált bankjegy, amelyet végül egy óvatosabb kereskedő a tulajdonosával együtt felvisz a rendőrségre. Vannak délutánok, amikor a rendőri ügyeletlen *harmincan-negyvenen jelentkeznek* ilyen gyanús lebélyegzésű bankjegyekkel, amelyek származását minden esetben ki kell a rendőrségnek kutatni, hogy egy véletlen révén a sok félreértés és jogtalan panasz között egy tényleges hamisítás ki ne csusszon a rendőrség kezéből.

A rendőrség minden egyes esetben a legnagyobb körültekintéssel jár el. Egy detektív a

feljelentés után azonnal kézhez kapja a hamisnak vélt bankjegyeket, nyomról-nyomra haladva megtudja, kiknek a kezein ment keresztül a pénz, amíg a vádlotthoz jutott, akit addig rendszerint fogvatartanak, míg a felülbélyegzés eredetét nem tisztázzák. A nyomozás eddig még csaknem valamennyi esetben azzal zárult, hogy a *Magyar Királyi Allamnyomda* a hamisnak hitt felülbélyegzésben rendszerint a saját nyomására ismer.

Van forgalomban homályos, elmosódó, alig olvasható bélyegzés, szemben a tulságosan tömör, vastag, sokfestékes nyomással. Sőt vannak olyan bankjegyek, amelyek csak félbélyegzők láthatók, mert a bélyegzésnél a bankjegy elcsuszott és így csak az egyik fele került a bélyegzőnek a pénzre. Ugyancsak vannak olyan felülbélyegzések forgalomban, amelyek *ket-tős a nyomás*. Ezeknél az első rossz nyomást akarták megjavítani, azonban az első nyomásra nem esett pontosan a korrigáló utánnyomás. Ugyancsak megtörtént, hogy a pénz aljára került a bélyegző, sőt volt már rá eset, hogy nem a magyar oldalon, hanem a *német szöveg oldalán* volt a pénz felülbélyegezve.

Természetes, hogy a bizalmatlan közönség azonnal a rendőrségre siet az ilyen gyanus pénzekkel és minden ilyen esetben a gyors rendőri nyomozás igazolja a gyanusítottat és állapítja meg, hogy csak technikai hibáról lehet szó.

Vidéken gyengébbek a felülbélyegzések.

Nagyon sok az olyan eset a felülbélyegzés hamisítói után való hajszában, amikor kiderül, hogy nem is a budapesti Allamnyomda a hibás, hanem valamelyik vidéki város. Így a legutóbbi napokban volt erre nagyon érdekes precedens a rendőrségen. *Bibó Kálmán* Szabadság-téri nagykereskedő *Martincsevits* Lajos nevű alkalmazottját állították a rendőrségre azzal, hogy egy hamisbélyegzésű százkoronással akart fizetni. A rendőrségen megnézték a százkoronást és annak primitív nyomása minden gyanút jogossá formált *Martincsevits* ellen, sőt erősödött a gyanu alapja akkor, amikor megmotozásakor még egy vastag köteg ugyanilyen „rossz” felülnyomású százkoronást találtak. Azonnal átadták az ügyet a detektíveknek, akik vállatára fogták *Martincsevits*-et. A kereskedelmi alkalmazott erősen hangoztatta ártatlanságát és azt mondta, hogy a pénzt főnökétől kapta különféle fizetések eszközésére. A rendőri nyomozás megállapította, hogy az alkalmazott tényleg főnökétől kapta a pénzt, akinek maga *Veszprém városa* fizetett ezzel az ott Veszprémben felülbélyegzett pénzzel. Ezeket a százkoronásokat tehát Veszprém hozta forgalomba. A nyomozás tehát megállapította, hogy *nem hamis a pénz*, *Martincsevits* szabadlábra helyezhető, azonban Veszprém rosszul dolgozó bélyegzői miatt a nyomozás lefolytatásáig egy teljes napot ült az alkalmazott.

Nyomoznak a határszéli városokban.

A hamisítási ügyek feljelentései azonban nem voltak minden alapot nélkülözők, mert a rendőrségnek pozitív értesülései vannak arról, hogy tényleg akadtak olyanok, akik megkísérelték a felülbélyegzés hamisítását. Egy feljelentés kapcsán a detektívek annak jöttek nyomára, hogy határmenti városokban tényleg alakultak társaságok azzal a kimondott céllal, hogy *hamisítani fogják a magyar felülbélyegzést*. Miután veszélyes lett volna nekik idehaza bélyegzőket rendelni, részint Ausztriában, részint a demarkáción túli városokban hamisították bélyegzőket, amelyekkel a mai határokhoz legközelebb eső városokban ütötték fel tanújukat. A rendőrség idejében értesült az előkészületek munkáiról és egy városban *lefogott egy ilyen pénzhamisító társaságot* egy nappal a munka megkezdése után és már hamisított pénzkészletüket is sikerült lefoglalni, úgy hogy kárt nem okozhattak az államnak. A nyomozás

a többi gyanus határmenti városokban is folyamatban van és — információnk szerint — csak napok kérdése, hogy a hamisításra készülő társaságok a rendőrség kezeire kerüljenek.

Nagyon erősen figyelik és motozzák a *Magyarországba beutazókat* is. Különösen a Bécs felől érkezőket, hogy nem hoznak-e magukkal hamisított felülbélyegzéssel ellátott pénzeket.

Budapesten is folyik az ellenőrzés.

A rendőrség bizalmas értesítést kapott arról, hogy *több rézmetszőnél kísérletet tettek hamis*

bélyegstanzák rendelésére. A magánbélyegzési előkészületet figyelemmel kíséri a rendőri nyomozás és nyomozást folytat nemcsak rézmetszők, hanem nyomdák ellen is, amelyek erre a házárd és aljas üzletre akartak építeni. Az eredmény valószínűleg egy-két napon belül nyilvánosságra kerül, amikor majd közreadja a rendőrség, kik ellen járt el felülbélyegzési hamisítások miatt.

Értesülésünk szerint a hamisítással kísérletezőket *sokkal súlyosabban fogják büntetni*, mint annakidején a pénzhamisítókat büntették.

A külföldi tőke és a magyar termelés

Fellner Frigyes nyilatkozata Pallavicini interpellációjáról

A mult héten sok személyes jellegű és egyéni jelentőségű vitán kívül egy olyan interpelláció is elhangzott, amelynek volt, vagy lehetett volna komoly közgazdasági következménye. Az interpellációt *Pallavicini* György örgróf terjesztette elő a *Foresta* különböző tranzakciói ügyében. Igaz, hogy az örgróf is szükségesnek tartotta kijelenteni azt, hogy interpellációjának nem szándékszik olyan vonatkozást tulajdonítani, ami külföldön reánk nézve hátrányos hatásokat váltana ki, ennek ellenére azonban interpellációja kétségkívül nem számolt az összes számbajöhető, közérdekű szempontokkal.

Kérdést intéztünk dr. *Fellner* Frigyeshez, az Agrár- és Járadék Bank igazgatójához, aki dr. *Éber* Antal távollétében az ügyeket intézi, avégből, hogy milyen véleménnyel van és milyen jelentőséget tulajdonít *Pallavicini* interpellációjának:

— Szerintem — mondotta dr. *Fellner* — *Pallavicini* György örgróf interpellációja csak egy újabb momentum az azoknak a támadásoknak, amelyek a hazánkba bejövő tőkét hónapok óta érik. Ezek a támadások abból a feltevésből indulnak ki, hogy a külföldi tőke érdeklődése irántunk valami újkeletű, a korona áresése következtében előállott dolog volna. Ez azonban *tévedés*. Már a háboru előtt is érdeklődött a magyar értékpapírok iránt és Magyarország termelő munkájában már régóta nagy része van a külföldi — különösen német és osztrák — tőkének. Külföldi tőke működött közre a *magyar vasúthálózat kiépítésében*, a helyi vasutak nagyrésze szintén külföldi tőke segítségével épült ki. Vasuti papírjaink iránt főleg *Németország, Belgium* és *Svájc* érdeklődött, míg zálogleveleink a külföld minden piacán elhelyezést nyertek.

— Hozzájárult azonban a külföldi tőke a *mezőgazdasági termelés lényeges megjavításához is*, hiszen osztrák hitelintézetek több százmilliónyi kölcsönt adtak magyar ingatlanokra. Mindezek a tények azt bizonyítják, hogy a külföldi tőke térhódítását már évek előtt észre lehetett és észre kellett volna vennünk, különösen akkor, ha ebből az országra bármilyen kár háramlott volna.

— Meg kell állapítani, hogy a külföldi tőke érdekeltségét *nem lehet egyoldalulag beállítani*. Természetes, hogy sokkal előnyösebb lett volna, ha elegendő belföldi tőke állott volna és állana a termelés fokozása céljából rendelkezésre, végeredményben azonban maga a *termelés* nem szenvedheti meg azt, hogy hazai tőke nincs kellő mértékben kéznél. Itt az ország érdeke követeli meg, hogy most, amikor a termelés megkezdése és folytonossága reánk nézve életkérdés, a *hiányzó belföldi tőke helyét igenis a külföldi tőke foglalja el*. Aki ettől fél, az egyszerűen rövidlátó, mert az a tény, hogy a külföld olcsón vásárolhat és valóban vásárolja is a magyar értékpapírokat, mert a korona árfolyama relative kedvezőtlen, ez nemcsak a valuta további hanyatlását állítja meg, hanem azoknak a vállalatoknak életképességét és működését is biztosítja, amelyek külföldi érdektőke kezébe kerülnek. Kétségtelen ugyanis, hogy a külföldi érdekeltség mindig gondoskodik megfelelő üzemi tőkéről is.

— Egyike a legnagyobb tévedéseknek, amikor a külföldi tőkékkel kapcsolatban hangoztatni szoktak, az a vád, amely *milliárdos adóalap elvesztésére* vonatkozik. Azok a vállalatok, amelyek idegen tőkét investálnak, továbbra is itt fizetnek adót, a munkabéreket magyar munkások kapják, az ipari cikkeket magyar vasutak szállítják akkor is, ha a részvények többsége esetleg külföldi kezekbe kerül. Amikor elvész, az a legrosszabb esetben az *osztalék*. Helyesen irányított vállalatnál az osztalék a tényleges jövedelemnek egy kisebb része, amelyet tartalékolások és beruházások egészítenek ki.

— Ilyen körülmények közt teljesen érthetetlennek találom és kétségkívül mindenki érthetetlennek találja azt a félelmet, amely egyes helyeken a külföldi tőke bevonásával szemben jelentkezik. Ez a félelem annál indokolatlanabb, mert a magyar közgazdasági élet lényeges sérelme nélkül a külföldi tőke inváziója meg sem akadályozható. Nem a külföldi tőke veszedelem Magyarországra, hanem a *termelés megbénulása*, ami fokozódó nyomort és inséget idézne elő.

Hogyan választ a kamara?

Nyilatkoznak a régi és az új szakemberek

A múlt év szeptember 1-én a kereskedelmi miniszter a budapesti kereskedelmi és ipar-kamara újjáalakítását rendelte el. Am a közviszonyok: román megszállás, nemzetgyűlési választások és más különböző nehézségek a kamarai tagválasztások végrehajtását megakadályozták. Az így halasztást szenvedett választás ügyében végül *Heinrich* Ferenc kereskedelmi miniszter az idén február 12-én kelt rendeletével újlag intézkedett, utasítva a kamarai kerület törvényhatóságait a tagválasztások haladéktalan megejtésére. A hatóságok nyomában megkezdették működésüket és az előkészítő munkálatok már annyira előre haladtak, hogy a tíz év óta működő kamara az április 25-én és 26-án megejtendő választásokkal átadhatja mandátumát az új tagoknak. A választások első hirdménye is megjelent a falakon:

A választások előkészítését a fővárosnál *Vita Emil dr.* tanácsos idézi, mint a kamarai választás központi bizottságának elnöke. Az ideai választások a régi eljárástól különbözően, úgy ejtnek meg, hogy a választásról névjegyzék nem készítettik, hanem a kamara újjáalakítására kiküldött központi bizottság által, az egyes közigazgatási kerületekben megalakított albizottságok útján, szavazó igazolványokat adnak ki. A szavazóigazolvány megszerzéséhez az eddigi jogosultságon kívül, még a magyar állampolgárság igazolása is szükséges. Az 1868. VI. tc. 8. szakasza értelmében kamarai választási jogosultsággal, azok az állandóan a főváros területén lakó, önálló kereskedők és iparosok bírnak, akiknek 3 év óta áll fenn üzletük, üzemük vagy műhelyük. Választási joguk van, ezeken kívül a kereskedelmi és ipari vállalatok kereskedelmi és technikai fővezetőinek is. A választás időpontja: április hó 25., vasárnap és 26., hétfő. A választás decentralizáltan, minden közigazgatási kerületben külön fog megtartani. A tanács — a közgyűlés szünetelése folytán, annak hatáskörében — a kamara újjáalakításához szükséges előmunkálatok foganatosítására és a tagválasztások végrehajtására hivatott központi bizottságot következőképp alakította meg:

Elnök: dr. *Vita Emil* tanácsnok. Rendes tagok: I. Kereskedők: *Márton Gyula*, *Horváth Nándor*, *Spiegel Miksa*. II. Iparosok: *Pekovits János*, *Bittner János*, *Szurday Róbert*. Póttagok: Kereskedők: *Arányi Ignác*, *Girardi Tibor*, *Fehér Lajos*. Iparosok: *Kovács P. József*, *Máté István*, *Dembits Gyula*.

A kamarában a választások előkészítéséről *Kovalóczy Rezső dr.* titkár a következőkben nyilatkozott:

— A kamarai választások előkészületei érthetően nagy izgalomban tartják a kereskedelmi és ipari életünk majd minden tagját. Az általános jellegű érdekképviseletek még szeptemberben közös értekezletre jöttek össze s elhatározták, hogy a kamarai választások egységes irányítása céljából a különböző szakmák és ágazatok lehetőleg arányos és igazságos képviseletének biztosítása érdekében, választási blokkba tömörülnek. A blokk az érdekképviseletek február 20-án tartott közös ülésén meg is alakult, programul tűzve ki, hogy egy magas színvonalú kamara biztosítása érdekében, kapcsolva a személyi vonatkozásokat, közös egyetértéssel fogja jelölni a kereskedelmi és ipari élet leghivatottabb és legképzettebb képviselőit.

Az eddig folytatott tárgyalások kielégítő eredményei remélni engedik, hogy e kitűzött magasabb szempontok érvényesülni fognak s ezzel áldatlan harcok nélkül, minden jogos érdeket figyelembe-

vevő harmónikus választás lesz a blokk fáradozásának az eredménye. Ez annál fontosabb, mert az új kamara átmenetet kell, hogy képezzen a megreformált kamarai intézményekhez. Az új kamarának legfontosabb feladata az, hogy a kamarai reform előkészítésével és megvalósításával mielőbb helyet adjon az új törvény alapján összehívandó modern kamarai intézménynek, melyre az ország gazdasági restitúciójának munkája terén rendkívül fontos hivatás vár.

— A választási blokk kereskedő felét alkotják az OMKE, a Baross-Szövetség, a Kereskedelmi Csarnok, az Országos Kereskedő és Iparos Szövetség, a Magyar Kereskedők Egyesülete, a Budapesti Kereskedelmi Testület, a Budapesti Fővárosi Kis- és Középkereskedők Társulata a Fővárosi Kereskedők Egyesülete, a Pesti Lloyd és a Gyári Képviselők és Áruügynökök Testülete. Ide csatlakoztak a pénzügyteret fuzionált egyesülése és a TEBE. Az ipari blokk tagjai a Gyáriparosok Szövetsége, a Vegyészeti Gyárosok Orsz. Egyesülete, valamint a többi nagyipari testület a GyOSz útján, az Országos Iparegyesület, a Baross-Szövetség, a Keresztény Iparosok Orsz. Szövetsége s az Ipartestületek Orsz. Szövetsége.

Hoffer Márton főtitkár a következőket mondta *A Pénzvilág* részére:

— Én a magam személyében nem nyilatkozom, nem nyilatkozhatom. Nékem meg kell őriznem neutralitásomat a választási küzdelmekben. Ennek tudatában távol akarom magam tartani minden vélemény vagy nézet nyilvánításától. Az én véleményem az — szigorúan neutrális maradok.

Balkányi Kálmán dr., az OMKE igazgatója, a következőket mondotta:

— Az Omke a legfontosabb feladatnak tartja ma az összes aktuális kérdések között a jövő gazdasági előkészítése szempontjából a kamarai választások megfelelő előmunkálatait. Ha a múltban sok hiba és mulasztás esett, az nem utolsó renden vezethető vissza a kamara összeállítására. Ennek megismétlődése a jövőben annál inkább megbosszulná magát, mert nem fog a kamara élni, állni, a maguk több évtizedes gyakorlatán leszárt bölcsességével, *Láncai és Heinrich*. Ismétlem, fokozott jelentősége van ennek, hogy félretéve minden mellékes szempontot, az összes érdekelt arra törekedjenek, hogy kitűnő és lelkes szakemberekből álljon össze az új kamara. *Kettős* szempont kell, hogy vezessen bennünket. Egy az, hogy a rendelkezésre álló csekély számú tagsági helyek arányosan osztassanak szét a budapesti kereskedelemben szerepet játszó szakmák között. A másik szempont pedig az, hogy a rendelkezésre álló helyekre a legérdemesebb, legképzettebb, legműveltebb és legmodernebb reprezentánsai kerüljenek a fővárosi kereskedelemnek.

— Ezek az intenciók vezérlik az *Omke-t*, melyet a választási blokkban igyekszik érvényesíteni.

— Hogy kik lesznek a jelöltek? Erre a kérdésre még pontos választ nem adhatok, mert most folynak a tárgyalások a blokkban. Annyit mégis mondhatok, hogy az Omke a legnagyobb eréllyel képviseli ezt az álláspontot, hogy minden numerikus arányra való tekintet nélkül jussanak be a legérdemesebb kereskedők az egyes szakmák képviseletére.

— Impresszióim szerint igen lényeges eltolódás lesz a régi kamarához képest és ez nem esik majd az új kamara munkaképességének a rovására.

Felkerestük még szurdai *Szurday Róbert* vezérigazgatót, aki így nyilatkozott:

— Ez a dolog még annyira nem alakult ki, annyira nincs kiforva, hogy egyelőre nem nyilatkozhatom. De nem is tudok nyilatkozni. Egyszerű harcosa vagyok a választásnak. Mondom: nem tudok nyilatkozni. Különböző is principiális véleményem, hogy nem egyének, de egyesületek legyenek a döntő faktorok most.

Meglátogattuk *Gazda György*, a „Baross-Szövetség” főtitkárát, aki ezeket mondta *A Pénzvilág* számára:

— Elsőnek leszögezem, hogy úgy a kereskedelmi, mint az ipari érdekképviseletek választási blokkban tömörültek. Természetesen a két ágazati érdekképviselet külön és egymástól függetlenül folytatták tárgyalásaikat. A főszempont a tárgyalások vezetésénél az volt, hogy az érdekeltségek kielégítést nyerjenek olyképpen, hogy ezáltal a kamara nivója emelkedjék. Az iparosok tárgyalásainál már eleve megállapított az arány, hogy milyen számban fognak a nagy-, a kis- és középipar képviselői a kamarában résztvenni. Ezen belül a szakmák elosztása is figyelembe vétetett.

— A kereskedelmi érdekképviseletek tárgyalásai, sajnos, még mindig csak folyamatban vannak. Döntés nincs. A *B. Sz.* előtt az a cél lebeg, hogy a kereskedelem és ipar főintézményének, a megújult kamarának közszellemébe az új erkölcsek politikája is bevitessék. Rövidlátó volna az, aki azt hinné, hogy a kamara, ha a mai közszellemnek meg akar felelni, az új áramlat képviselőit mellőzheti. A *B. Sz.* a tárgyalásokon ragaszkodott ahhoz, hogy a kereskedelmi osztálynál az új irányzatnak megfelelőleg 50 százalékos képviselet illesse meg. A régi rezsim urai, sajnos, csűrök-csavarják a maguk érvényesülésének fonalát és eszmét kötnek a kákára, ha egy-egy új és más kurzusu név bevétele kerül szóba. A *B. Sz.* a legőszintebben akarja a békés megegyezést. Minden erejével azon van, hogy a választási harcot elkerülje. De vessenek azok az egyesületek magukra, ha a békét ádáz harg váltja fel, akik „szerzett jogaik” élvezetéről áldozat nélkül is, lemondani semmi körülmények között nem akarnak.

— A személyeket illetően kérdez? Erre nem tudok határozott választ adni, mert végleges megállapodások még nem történtek, de különben is erre csak azzal a kérdéssel felelhetek: hiányozhat az új kamarából egy *Rausch*, *Márton*, *Mössmer*, *Saxlehner*, *Müller* vagy *belatini Braun* Artur? Vagy hiányozhat az ipari listáról: egy *Lingel*, *Glück*, *Bittner*, *Pekovics*, *Máté* vagy *Schall*?

— Hogy milyennek látom az új kamarát? Jónak. Hiszen ránk nem lehet fogni, hogy személyes kérdések vezetnének; mi súlyos hibának tartanók, ha *Sándor Pál*, *Hegedüs Lóránt*, *Drucker Géza*, *Kaszab Aladár*, *Székács Antal* vagy *Heinrich Ferenc* hiányoznának az új kamarából. Új közszellemet, arra való férfiakat és akkor nivós lesz a kamara! Ezt akarjuk!

Budapesti és bécsi
tőzsdei megbízások
teljesítése. Külföldi
fizetési eszközök
forgalma.

INDUSTRIA BANK RÉSZVÉNYTÁRSASÁG

Telefon: 164-07
Sürgőnycim „Cursusbank”

BUDAPEST
Nádor-utca 24
Tőzsdével szemben

Elég volt a tékozlásból!

Anglia és Franciaország csökkenti az állami kiadásokat

Lukács László javaslata

A deficit: az államháztartások réme, minden európai államban, a győzőben és legyőzöttben egyformán felborulással fenyegeti a pénzügyi rendet. Angliában egy millió font sterlinggel több naponta a bevétel, mint a kiadás, a francia költségvetés husz milliárd frankos évi deficittel dolgozik, Olaszországnak évi husz milliárd lírával kellene emelnie jövedelmeit s a dúsgazdag Spanyolországban ezerszáz millió pezeta hiányt mutat fel a legutolsó költségvetés. Németországban Erzberger adópolitikájának sem sikerült megoldani a költségvetés egyensúlyozását. Diadalmas győzők, tönkretett legyőzöttek, óvatos semlegesek egyformán érzik a pénzügyi felborultság rettenetes következtéseit; az államok háztartásai hasonlók lettek a bohém háztartásokhoz, mindenki többet költ annál, mint amennyije van és szilárd pénzügyi biztonságu államok zálogkölsönökhöz, léha adósságcsinálás, fedezetlen kölcsönkérésekhez folyamodnak. Egész Európa váltókon nyargal s mindenki az amerikai főpincér kölcsönét várja, hogy tovább folytathassa a pénzügyi hazardjátékot.

Minden európai államnak be kellett már látni, hogy a bevételek továbbfokozása teljesen kizárt dolog. Az ipar és kereskedelem megbénulását a földmivelő osztály lehetetlen megterhelését és a középosztály anyagi csődjét jelenti az a túlzott adópolitika, amelyet például egy anyagilag teljesen tönkrement ország, mint Ausztria, megkísérelt. Angliában és Franciaországban éppen ezért a bevételek növelése helyett a kiadások lecsökkentésére irányuló törekvések jelentkeznek. Amikor a pénzügyi válás oka éppen a papirpénz rettenetes áradása, akkor az állami bevételek fokozása természetesen csak növeli a papirpénzmennyiséget, vagyis a drágaságot és csak a kiadások lecsökkentésével lehet elérni azt, hogy a papirpénztömegek megkisebbedjenek és hogy a felesleges pénzdobálás abbahagyásában éppen maga az állam adjon irányadó példát.

Franciaországban Marsal, az új pénzügyminiszter a kiadások radikális lecsökkentését óhajtja. Vasárnap éppen ezért Dechanel elnök, Millerand miniszterelnök és Marsal pénzügyminiszter aláírásával a párisi hivatalos lapban rendelet jelent meg, amely egy külön bizottságot állít fel az állami kiadások megvizsgálására. A rendelet szerint a bizottság feladata a kiadásokat mindenütt lecsökkenteni, felesleges hivatalokat bezúrtatni és az állami alkalmazottak számát minden vonalon megkisebbiteni. Abból a célból, hogy a bizottság gyorsan és eredményesen működhessen, az új teljhatalmu államhatóságnak a legfőbb számvevőség elnökének vezetésével csak öt tagja lesz. Az elnöki rendelet megokolása hangsúlyozza azt, hogy az államesőd elkerülése érdekében minden más szempont félretételével a legszigorubb és legradikálisabb eszközökkel kell az államigazgatás minden területéről minden felesleges embert elbocsátani, minden felesleges munkakört és hatáskört megsemmisíteni, minden szükségtelen ellenőrzést abbahagyni, hogy minél kevesebb, de rendszeren fizetett tisztviselő intézze az ország ügyeit. Helytelen dolog volna mondja a megokolás, ha a tisztviselők egy részének érdekei kedvéért az egész állam pénzügyi rendjét továbbra is felborulva hagynák. Az elbocsátandó tisztviselői kar sorsának kérdését sokkal egyszerűbb gazdasági és társadalmi uton megoldani, mintsem hogy az egész nemzetet kitegyük annak, hogy egy végzetes pénzügyi katasztrófába jutva, elveszítse gazdasági biztonságát. Négy éven át — mondja Marsal — csak növeltük a kiadásokat, anélkül, hogy megolvastuk volna a

pénzeket. Mindenütt új hivatalokat szerveztünk, mindenféle új programokat és munkafeladatokat hirdettek, de seholsen ellenőriztük, hogy csakugyan arányban van-e a végzett munka a költségekkel. A háborúval nem szűnt meg a pazarlás s mint a Temps mondja, ma már a hivatalnokok nagy száma valóságos veszedelem az államra és a társadalomra.

Mialatt Franciaország ekként igyekszik az államháztartás egyensúlyát helyreállítani, azalatt Angliában is a legkomolyabb takarékoskossági törekvések érvényesülnek. A parlament most folyó költségvetési vitájában minden szónok csak a kiadások csökkentését hangsúlyozta. A büdzsében a parlament egész sereg hivatalt törölt és rengeteg állást megsemmisített. Balfour képviselő — rokona a volt külügyminiszternek — példaként felhozta azt, hogy a közlekedési minisztérium elnöki osztályában annyi tisztviselő van, mint amennyi a háború előtt az egész angol közlekedésügyet intézte. Maclean, a liberális párt leaderje, egyszerűen felháborodását fejezte ki afelett a pazarlás fölött, ami az államhivatalokban folyik. Több ügyosztályvezető és államtitkár van Angliában, mondotta sir Donald Maclean, mint amennyivel egész Európa összes ügyeit el lehetne intézni. Óriási minisztériumokat szerveztek és az egyik hivatalnoknak nincs más dolga, mint hogy a másikat ellenőrizze. Husz kézen megy keresztül minden akta, ami azt jelenti, hogy senki sem intéz el alaposan semmit, mert senkinek sincs felelőssége. Wedgewood ezredes arra hivatkozott, hogy a minisztériumok tiz-husz milliós kiadásokról csak mint rendkívüli kiadásokról, pauszálékról és rendelkezési alapokról beszélnek, anélkül, hogy ezekről a rettentő összegekről pontosan elszámolnának. Mindenki költ, ahol csak tud, de végül ki fog fizetni, arra nem gondol senki.

Angliában az államháztartás kérdése már magát a társadalmat is legteljesebben foglalkoztatja. Vasárnap a londoni nők tartották népgyűlést, amelyen lady Asquith mondott beszédet és a következőket fejtegette:

— Az asszonyoknak kell minden hatalmukat érvényesíteni, hogy az állam tékozlása megszűnjék. Takarékoskodnia kell az államnak, hogy megszűnjenek a szörnyűen magas árak. A drágaság lesz az, ami kikergeti az embereket az anyaországból, a gyarmatokra kényszeríti mindenkit és ami bizonytalanra teszi a mostani társadalom sorsát, de a jövő nemzedékek pályaválasztásának lehetőségét is. Az angol nőknek a választásokon minden befolyásukat érvényesíteniük kell, hogy ez a pazarlás, a nemzet szégyene végre is megszűnjék.

Amikor Angliában már a társadalom szava ekként szólal meg, akkor remélhető az, hogy Anglia példája alkalmas lesz arra, hogy Európa minden államát más pénzügyi politika folytatására szólítsa. Az állami tékozlásnak nem szabad tovább folytatódnia sem a győzőknél, sem a legyőzötteknél. A papirpénztömegek nyomása nem lehet sehol sem egészséges megoldási folyamat. Adóemelésekkel, monopóliumokkal és a földművelő iparos és kereskedő lakosság megterhelésével csak fokozni lehet a drágaságot, a rendet a takarékoskosság és az okos mérsékletesség teremtheti meg.

Természetes, hogy az a komoly törekvés, amely Korányi Frigyes báró programbeszédében is az állami költségvetés csökkentésére megnyilvánul, az államigazgatás egész területén érvényesülésre várhat. Mindenesetre jelentős, hogy olyan komoly politikus, mint Lukács László tett a nemzeti közléppártban javaslatot arra, hogy a nemzetgyűlés bizza meg a legfőbb állami szám-

vevőszéket azzal, hogy tagjai köréből, a pénzügyminisztérium kiküldötteinek és esetleg elfogulatlan külső szakértőknek bevonásával bizottságot alakítson a föladdal, hogy ez az állami igazgatás minden ágában és főleg a személyi járandóságok, lehetséges megtakarítások, nemkülönben az államháztartás alaki helyreállítása céljából szükséges intézkedések iránt tegyen sürgős előterjesztést. Miként látható, Lukács javaslata teljesen megegyezik azokkal a szempontokkal, amelyeket Marsal Franciaországban érvényesített és bizonyos is, hogy az államháztartás rendjét megszilárdítani nem is lehet másképp, mint csak úgy, ha a kiadásokban a takarékoskosság és természetesen a fokozott munka elve érvényesül. Egyébként nálunk Tisza Kálmán miniszterelnöksége idején már Wekerle is megvalósította egy országos határozattal az államszámvevőszék ellenőrző szerepét, ami lényegesen hozzájárult az államháztartás konszolidációjához.

Megreformálják a szövetkezeteket

Mi lesz a hadikölcsönökkel?

Illetékes helyről nyert információink szerint a pénzügyminisztériumban törvénytervezet készül a szövetkezetekről és külön szabályozzák az Országos Központi Hitelszövetkezet ügyét. Az erre vonatkozó törvényjavaslatot a reformtól függetlenül fogja a kormány a nemzetgyűlés elé terjeszteni. Az Országos Központi Hitelszövetkezet ügyének rendezése sürgős egyfelől a megszállott területeken lévő szövetkezetek, másrészt a hitelszövetkezet tárcájában felgyülemlett hadikölcsön-kötvények nagy tömege miatt.

A megszállott területeken levő szövetkezetekkel való érintkezés rendkívüli nehézségekbe ütközik. Ezekben a helyeken a központnak nagy követeléseik vannak. Azonkívül sokhelyütt beruházások és egyéb függő ügyek vannak, amelyeknek elintézése attól függ, hogy mekkora a kár, amely a központra vár és hogy milyen lehetőségek mutatkoznak e károk megtérítésére. A készülő törvénytervezet elsősorban erre irányul és ezt a fontos szervezetet újból akcióképesé akarja tenni. A hadikötvények kérdése még ennél is fontosabb. A hitelszövetkezeti központ annak idején nagy eredménnyel agitált a hadikölcsönök érdekében úgy, hogy majdnem valamennyi vidéki szövetkezet tárcájában kisebb-nagyobb összegű hadikötvény van. A szövetkezetek anyagi egyensúlya attól függ, hogy ezeket a hadikötvényeket milyen árfolyammal állítják a mérlegbe. A pénzügyminisztériumban körülbelül egy milliárd koronára becsülik azt az összeget, amely hadikötvényekben az OKH tárcájában van. Az árfolyamváltozás jelentékeny veszteséggel fenyeget, amit csakis felsőbb beavatkozással lehet kiegyensúlyozni. A kormány ezt csakis a nemzetgyűlés hozzájárulásával akarja megtenni, az előterjesztendő törvényjavaslatnak ez lesz egyik legfontosabb rendeltetése. A megoldás egyébként — értesülésünk szerint — a kinstárnak nem fog különösebb megterhelést okozni, mindenesetre azonban az államnak is áldozatokat kell hoznia.

UJ

és használt

zsákok

ponyvák vétele, eladása és kölcsönzése, kévekötések, gazdasági kötéltárak

NAGEL ADOLF

zsák- és ponyvagyár és zsákkölcsönzőintézeténél

BUDAPEST

Központi iroda:

V., Arany János-

utca 10. Gyártelep:

V., Balaton-u. 18

Telefon: 35-92, 80-82, 104-10, 164-00

A tiszántuli Kánaán katasztrófája

**Miért volt olcsóság s miért van ma drágaság?
Hogy fojtották meg a zóna életét a románok
A hadsereg sikeres gabona-akciója**

Az ország mohó étvágygal várta a tiszántuli híreket. Azt reméltük, hogy ahány lépést tesz előre a nemzeti hadsereg a Tiszántulon, az élelmiszerek legalább is annyi K-val esnek a piacon. De eddig sem a bőség nem jelentkezett a csarnokokban, sem az árak nem zuhantak és erre egyelőre nincs is remény, mert az egész felszabadult terület szintén mohó étvágygal várta a pesti piacokhoz vezető szabad utakat, hogy tiszszerezsen megvegye rajtunk azt, amit elvesztett a román vendéglátás alatt.

A románok gazdasági politikája az első perctől kezdve az volt ezen a területen, hogy minél letaroltabb állapotban hagyják majd hátra. *Evakuálandó zóna* — felirással még külön bélyegeket készítettek a Tiszántul számára, amelyet most mint rendkívül értékes ritkaságot hallatlan áron vásárolnak össze a bélyegbörzén. A termelők fékentartására, az árak terrorizálására és a gazdasági élet bénítására radikális eszközöket használtak. Elsőfokon alkalmazták a *botot*, azután a zóna köré a zsufolt katonasággal kegyetlen *vámvonalat* húztak, harmadszor: *bojkotálták* a Tiszántult a román és idegen valutákkal. Nem engedték meg, hogy a zónára átcususzhasson egyetlen lei is, vagy más külföldi pénz. Rendszeresen *fehér pénzzel* fizettek ők maguk is és néha lebélyegezették kék pénzzel. Így történhetett csak meg az, hogy a kiürítés alkalmával *egyetlen leit sem találtak a Tiszántulon*. Magára hagyták a magyar pénzt, amely anélkül is erőtlenné vált s nem bírta volna a forgalmat lebonyolítani, ha a bot nem állt volna háta mögött mint kényszer ércfedezet.

Ez az állapot azonban még elviselhető lett volna. De a románok hermetice el is zárták a zónát minden import elől. Nagyváradra öntötték az árut, mert kívül esett a zónán, de Debrecenbe, Karcagra, Makóra, Kisvárdára teherárut nem engedtek indítani. Egy szép napon nem volt szappan a zónában, nem volt cipőkrém, a levest sótlanul ették, a kenyeret élesztő nélkül sütötték, cipő hirmondónak sem akadt az üzletekben. Az öntudatos ipari kiéheztetést azonban megtörte a román hivatalnokok és katonatisztek korrupciója. Középkori kereskedelem indult meg az ipari cikkekkel elárasztott Erdéllyel és a

*könnyelmű és szép nők mint kijárók
százazreket kerestek a fuvarozási engedélyek kieszközlésével,*

amelyekkel a kereskedők Váradra mentek és kocsin hozták át az árut a vámvonalon. De itt a román fináncok állták el az áru útját s néha egy-egy rakott kocsi

10.000 korona sápot is fizetett az átszállítási engedélyért.

Igy nyuzták a zóna lakosságát és mindenek tetejébe titkos rendelettel megengedték a *teljes exportálást*. Lovak, gépek, sertések, a buza, árpa, gyümölcsfélék, gyolcsok és minden elképzelhető cikk tömegesen vándorolt át Erdélybe, — természetesen itt is páratlan korrupció érvényesült, — úgy hogy egyes fél-magyar családok, amelyek összeköttetésben álltak a román hatóságokkal, részegre gazdagodtak. Most társadalmi bojkott alá helyezték őket.

A villanyvilágítással rendelkező városok szénét és olaját szemérmetlenül elhasználták. Ha a román tisztek mulattak egy kávéházban, akkor kitelefonáltak a telepre, hogy az egész városban *reggelig égjen a villany*. Karcagon ma is gyertyát gyújtanak minden házban alkonyatkor, mert egy deci petróleum nincs a városban s a villanyvilágítás január 1. óta szünetel. A megszállás alatt, de még most is 70—90 koronába kerül egy liter petróleum, a cukor ára kilogrammonként 250 korona, 4 korona egy

skatulya gyufa, a fűszerárut lehetetlen volt megfizetni. A férfi és női ruhák, ingek, luxus-cikkek, a vászon ára a pénzhiány miatt elviselhetetlen nagy volt.

Ezzel szemben a deressel lenyomták az élelmickek árát. A buza hivatalos ára 200 korona volt, a románok 80 koronájával fizették, a tojást 60 fillérben állapították meg, marhahús 20—22 korona, disznóhús 26 korona, füstölt szalonna 50, zsír 60 korona, csirke párja 35 korona. A kenyérliszt kilója 2 korona volt, tézstaliszt 3, nüllásliszt 6 korona, a tej literje 3, a vaj 40 korona.

Katasztrófális a Tiszántul gazdasági életére a mezőgazdasági eszközök elrablása. Szántó- és vetőgépek nincsenek, az igavonó állatok 60%-át fölette a román hadsereg s az őszi vetés mellett a gazdák nem tudják elvégezni a tavaszi vetést azért sem, mert elrekvirálják a tavaszi vetőmagvak 75%-át. Rendszeretlen viszonyok között a tiszai vadvízek elöntötték a legjobb földeket s ha gyorsan segítség nem érkezik, a Tiszántulon *milliók károk érnek bennünket az aratáskor*, a parlagon hagyott és elöntött földek révén.

Egyedül *szénában* mutatkozik némi bőség és *apró baromfiban*. De ennek is, mint mindenek, rohamosan szökik az ára. Az aránylagos olcsóság, amely a Tiszavonal lezárása folytán és a pénzszüke miatt nőttön-nőtt, egyszerre átesapott a legvadabb drágításba. Először a *láncke-*

reskedők verik fel az árakat, azután rontja a helyzetet a *katonaság* is, mert a bevásárló örmesterek egymást licitálják felül és emellett a termelők egy része használja ki az új konjunkturát és ha az éhes tisztviselő megrettenve fordul ki a gazda portájáról a magas árak halatára, a gazda utána kiáltja:

— Majd eladom Pesten!

Sovány vigasz ezzel a nehéz helyzettel szemben az, hogy például Makó vidékén sok *hagyma* szabadult fel. Az árvizsgáló bizottságok ugyan például Debrecenben még egy-két hétig sorra járták az üzleteket és ellenőrizték az árakat, de már ott is megkezdődött a 250 koronás finom zefiringek elrejtése és titkos utakon vándorolnak felfelé az ingek Budapestre, hol mint új jövevények, 400 koronás árral jelentkeznek.

A bankforgalom még teljesen bémult és zavaros. A felülbélyegzés folyik ugyan, de hitelt senki sem ad, nyugat felé gyenge még a két Tisza-híd, a lebonyolítás a jövő zenéje, ennél fogva a tömegvásárlók vigan szüretelnek a Tiszántulon. Raktárakba halmozzák fel az árut és várják a pirkadást, amikor a Tisza-hidakon át örült árakkal rohanhatják meg a tiszánineni területeket. Addig a dugott kereskedelem üzi kised játékait jelentéktelen mennyiségekkel.

Egyetlen reménységünk a *hadsereg gabona-akciója lehet*. A katonaság minden gazdát meglátogat és önkéntes bemondás alapján összeírják a gabonafelesleget. Öröndetes jelenség, hogy a gazdák jelentős tételeket tudnak bediktálni s pl. csupán egy ezred három hét alatt 100.000 q felesleges búzát jelentett a Nagykunság vidékéről.

A magyar üzletek és az olasz pénzpiac

**Husz milliárdos belső kölcsön Olaszországban
A Banca Commerciale Italiana az olasz nehéziparé
A magyar érdekeltségek**

A hatodik olasz államkölcsön, a békekölcsön husz milliárdos jegyzése valóságos pénzügyi rekord, amely *Nitti* teljes sikerét jelenti. Mig a legnagyobb háborús kölcsön sem volt nagyobb, mint hat milliárd lira, addig a mostani *husz milliárdos* jegyzés annál is jelentősebb, mert a békekölcsönök Angliában és Franciaországban is a legteljesebb kudarcra jártak. Emlékezetes azonban, hogy az angol kölcsön kudarcát a *The Economist* azzal igazolta, hogy az angol nép nem hajlandó olyan kölcsönöket megszavazni, amelyek imperialista és hadviselő célokat folytatnak. A husz milliárdos olasz kölcsönjegyzés *Nitti* békepolitikájának teljes sikerét jelenti, vagyis azt, hogy az olasz nép a legmesszebbmenő áldozatokkal hajlandó támogatni a megértés és a munka politikáját. *Nitti* mellett a lakosságra fölülte kedvező föltételeket szabott meg a kölcsön számára, mert a 87½-es kibocsátási árfolyam mellett az ötszázalékos kamatozás 5·71 százalék jövedelemnek felel meg. Így történt azután, hogy a kölcsönnek Délamerikában is nagy hatása volt s az *olaszoknak sikerült Argentínából és Braziliából két milliárd lira jegyzést kapniok*. A kölcsön husz milliárd jövedelméből *Nitti* elsősorban a 6754 lira értékű forgalomban levő *kincstári jegyet fogja beváltani* s egyúttal Olaszországnak sikerül minden európai állam között elsőnek további papírpénzkibocsátását beszüntetni.

Mindenesetre jellemző, hogy Olaszországban az olasz bankok és vállalatok nagyarányu fejlődési és terjeszkedési törekvései is a legteljesebb visszhangot találják a kö-

zönség körében. Az olasz tőzsdében állandó a hausse. Így a *Banca Commerciale Italiana részvényei két hét alatt 1250 liráról 2250 lirára emelkedtek*. Az áremelkedés egyik oka az, hogy a Banca Commercialnak a *Foresta-üzletben*, a *Fiatnál* és a *Fiat* érdekkörébe került osztrák vasipari vállalatoknál *való részesedését igen kedvezően ítélik meg*. A Banca Commerciale kezébe került amellet az utolsó időben a régi osztrák Lloyd, most *Lloyd Triestina*, is és ugyancsak a milánói bank tulajdonosa a *Stabilimento Tecnico*-nak, Trieszt és Monfalcone nagy hajógyárainak is.

Mindezek a tények azt eredményezték, hogy a Banca Commerciale részvénytöbbségéért a turini és milánói érdekeltségek között a legerősebb harc folyt. A küzdelemben a turini csoport győzött, s így az Ansaldo- és Fiat-csoport kezébe kerül Olaszország legnagyobb bankjának részvénytöbbsége is s ezzel a *Banca Commerciale lett az egész európai kontinens legnagyobb ipari hatalmassága*. Így azután a *Pio Peronne*, az Ansaldo-gyár elnöke lett a Banca Commerciale alelnöke is és miután a *Banca di Sconto* már eddig is az Ansaldo—Fiat-csoport kezében volt, az *olasz nehézipar az egész olasz pénzpiac diktátora lett*.

Mindez pedig azt jelenti, hogy Olaszországnak magyar üzletkötéseinek a jövőben aligha fog érvényesülni valamelyes versengés is, mert a Banca Commerciale hatalmas pénzügyi erejénél s az Ansaldo—Fiat-csoport ipari befolyásánál fogva szinte kizárt dolog, hogy ezzel a tőkével és hatalommal szemközt bármilyen más pénzügyi

esoport érvényesülni tudjon. Amikor a magyar béke ügyében Olaszország a legbarátságosabb és a legrokonszenvesebb magatartást tanúsítja, mindenestre fontos az is, hogy a nagy olasz bank vezetésében újra helyet foglalt *Dante Ferraris*, aki mint olasz kereskedelmi miniszter a legteljesebb mérték-

ben támogatta a magyar érdekeket és mély barátsággal nyilatkozott Magyarországgal szemben. Dante Ferraris most, hogy tárcájától megvált, ismét átvette a Fiat igazgatását, ami azt jelenti, hogy magyarbarát politikáját előreláthatólag gazdasági és ipari tevékenységének területén is folytatni fogja.

Magyar valuta — idegen valuta

Hosszu pauza után a múlt szombaton, március 27-én indult meg a tőzsde forgalma és ha tárgyilagosak akarunk lenni, mindjárt ezen a helyen konstatálnunk kell, hogy a megnyitást különösen abból a szempontból várták nagy érdeklődéssel pénzügyi és kereskedelmi körökben, hogy a bankjegyek felülbélyegzése milyen hatással lesz az idegen pénznemek árfolyamának alakulására. Éppen csak a teljesség kedvéért említjük meg ennél fogva, hogy a tőzsdeteremnek az a helye, amelyen az idegen pénznemek forgalmát bonyolítják le, már jóval a megnyitás előtt megtelt az érdeklődők tömegével és hogy ebben a nagy tömegben nemesak a pénzügyészek vezető férfiai, hanem a tanács tagjai is igen nagy számmal voltak képviselve. A megnyitás azonban épenséggel nem hozott meglepetést, amennyiben bekövetkezett az, amire tőzsdékörökben már napokkal ezelőtt számítottak. A bankjegyek felülbélyegzése és azok a jelentések, amelyek a svájci piacokról érkeztek a budapesti kifizetések lényeges javulásáról, az idegen valuták tömeges kínálatát eredményezték a helybeli piacon.

A tömeges kínálatnak viszont az volt az eredménye, hogy a megnyitáskor a forgalmasabb idegen valuták közül a dollár 70, a márka közel 100, a szokol 115, a lei és a rubel pedig mintegy 120—120 ponttal csökkent a legutolsó tőzsdei napon, március 16-án jegyzett valutaárfolyamokkal szemben. Ennyivel olesóbbodtak a valuták a megnyitáskor, később azonban újra nagymennyiségű áru került a piacra, úgy hogy a márka további 30, a dollár 24, a szokol pedig 15 ponttal csökkent. Az üzlet folyamán történt lanyhulást — a budapesti kifizetéseknek a semleges piacokon történt emelkedésén és a bankjegyek felülbélyegzésén kívül — főként annak tulajdonították, hogy a valutaegyezmény szabályai még egyáltalában nem voltak ismeretese a tőzsde közönsége előtt s így a technikai lebonyolítás elé is sok akadály gördült, ami természetesen szintén hozzájárult ahhoz, hogy sok áru került a piacra.

A szombati megnyitáskor például híre terjedt a tőzsdén, hogy a valutakereskedők abban egyeztek meg, hogy amikor az idegen valuták átvételére kerül a sor, a valuták ellenértékét 25 százalék erejéig tizezresekkel, 5 százalék erejéig apró címletekkel és hetven százalék erejéig szóló ezresekkel fogják kiegyenlíteni. A fizetéseknek ilyen módon való rendezése nem igen keltett meglepetést a valutakereskedés körében és hogy csakis ideiglenes és nem végleges megállapodásról lehetett szó, ezt mi sem bizonyítja inkább, mint az a körülmény, mint hogy az Értékpapír és Valutakereskedők Egyesülete egy interpellációval kapcsolatban, amely a nemzetgyűlésen hangzott el, ki is jelentette, hogy sem az Egyesület, sem pedig a választmány nem foglalkozott hivatalosan a fizetésül szolgáló pénzügyesek minőségének kérdésével, minél fogva nem is mondhatta ki azt, hogy tizezresekkel csak 25 százalék erejéig lehet fizetni. E nyilatkozat után természetesen még fokozottabb mértékben volt szükség arra, hogy mielőbb rendezzék azt a kérdést, hogy tulajdonképpen milyen pénznemekkel lehet kiegyenlíteni a valuták ellenértékét. Érthető ennél fogva, hogy a valutakereskedés körében türelmetlenül várták, hogy milyen határozatot hoznak azon a tanácskozáson, amelyet az Osztrák-Ma-

gyar Bank helyiségében tartottak a hét elején a pénzügyminisztérium, a bankok és a valuta-kereskedelem delegáltjai. Az értekezleten újszólván valamennyi jelenlevő felszólalt és hosszús tanácskozás után abban egyeztek meg, — és erről kommuniké is megjelent, — hogy akármilyen törvényes pénznemben, a pénznemek különféle kategóriájára való tekintet nélkül, történhetik a valutaüzletek lebonyolítása. Ez a határozat főként a tőzsdén kívül állók körében keltett meglepetést, — mert ezáltal lehetővé válik, hogy könnyebben hozzájuthatnak az idegen valutákhoz azok a kereskedők, iparosok stb., akik importálandó áruért idegen valutával kénytelenek fizetni, — ami azonban a bankok és ügynökök egymásközötti valutaügyleteit illeti, itt már egy újabb, hallgatóságos megállapodás jött létre. Valószínű ugyanis, hogy a bankok és ügynökök a valuták ellenértékét ötven százalék erejéig szóló ezresekkel, 5 százalék erejéig apró címletekkel és 45 százalék erejéig tizezresekkel fogják egymás között kiegyenlíteni, mert különben nagyon hosszadalmas lenne a lebonyolítás. Ezer dollár ellenértékét például, ha apró címletekben történne a fizetés, kénytelenek lennének az ügynökök csomagokban és táskákban szállítani, amire bajosan vállalkozhatnának olyan ügynökök, akiknek kissé forgalmasabb az üzlete...

E hallgatóságos megállapodás ellenére is mindenestre megnyugtató az a hivatalos helyről eredt kijelentés, hogy akármilyen törvényes magyar pénznemben történhetik a valuták lebonyolítása, mert ez mindenestre hozzá fog járulni ahhoz, hogy megszűnik az egyes pénznemekkel, különösen pedig a tizezresekkel való üzérkedés. Mindazonáltal mulhatatlanul szükséges, hogy a valutaegyezmény szabályait végre megismertessék a tőzsde közönségével és hogy — mint *A Pénzvilág* már több ízben sürgette, — mielőbb kifüggeszék az egyezményes tagok névsorát. Ennek tudniillik most már nem lehet többé akadály, mert az Értékpapír és Valutakereskedők Egyesületének választmánya közel két héttel ezelőtt megállapodott abban, hogy kiket vesz fel az egyezmény tagjainak sorába. Erre a névsorra a bankok is nagyon kíváncsiak, mert akármilyen jelentékeny mértékben növekszik immár is a belülbélyegzett bankjegyek forgalma, több mint bizonyos, hogy egy ideig az eladók közvetlenül fogják szállítani az idegen valutákat a revőknek. Ilyen alapon ugyanis kevesebb bankjegyre lesz szükség, mint abban az esetben, ha a közvetítő venné át az eladótól és a közvetítő szállítaná le a revőknek. Ma még különben az sem bizonyos, hogy a gyakorlatban érvényt szerezhetnek-e annak a hallgatóságos megállapodásnak, hogy az ügynökök és bankok között csak negyvenöt százalék erejéig történhetik a valuták ellenértékének tizezresekkel való kiegyenlítése. Nem lehetetlen tehát, hogy esetleg más megoldásra, például arra lesz szükség, hogy a bankok és ügynökök egymás közt a fizetéseket clearing rendszer útján bonyolítsák le. Ebben az esetben pedig már csakis egyezményes tagok vehetnének részt a valutaforgalomban. Tudomásunk szerint azok a választmányi tagok, akiket a valutaegyezmény delegált az Értékpapír és Valutakereskedők Egyesületének választmányába, szorgalmasan részt vesznek a választmány ülésein. Méltán elvárhatják ennél fogva a valutaüzletben érdekelt

pénzügyi és kereskedelmi körök, hogy végre a technikai lebonyolítás kérdését is szabályozzák. A külföldi lapok közleményeiből beigazolódott ugyanis, hogy a budapesti valutapiac alakulását nemesak a szomszédos államokban, hanem a semleges országokban is élénk figyelemmel kísérik és hogy a külföld pénzügyi köreit is élénken foglalkoztatta, hogy a magyar bankjegyek felülbélyegzése milyen jelentékeny mértékben járult hozzá ahhoz, hogy az idegen valuták, amelyek a felülbélyegzés előtt napról-napra emelkedtek, a felülbélyegzés utáni forgalom első napján milyen jelentékeny mértékben lanyhultak. Ez a lanyhulás természetesen belföldön is a legjobb hatást keltette és nagy mértékben járult hozzá a budapesti valutapiac iránt eddig is megnyilvánult érdeklődés fckozásához. Teljesen jogos követelés tehát, hogy a valutaegyezmény vezetősége olyan gyorsan rendezze a technikai lebonyolítás kérdését, amilyen gyorsan és céltudatosan intézkedett akkor, amikor arról volt szó, hogy az illegitim elemeket távol kell tartani a piactól.

Rácz Géza.

HIREK

Angol tőke a Magyar banknál? Értesülésünk szerint angol részről érdeklődés nyilvánult meg avégből, hogy a Magyar Banknál valamilyen formában angol tőke vállaljon részt. A tárgyalások még egész kezdetleges formában vannak, úgy hogy ezidőszert inkább csak tapogatozásról lehet szó.

Uj igazgatók. Értesülésünk szerint az Agrárbank által alakított Artes Művészeti részvénytársaság vezetője, dr. Bálint József, az Ujságüzem eddigi igazgatója lett, az *Universum r.-t.* élére pedig, amely szintén az Agrárbank érdekltségébe tartozik, adminisztratív igazgatói hatáskörrel dr. Elek Kálmán, a Jelzálogbank érdemes főtítkára kerül.

Olasz-magyar gazdasági központ alakul. Colonna herceg, a kiváló olasz gazdaságpolitikus, felvetette egy olasz-magyar gazdasági központ eszméjét. A terv dolgában báró Kohner Adolf, a Pester Lloyd-társaság elnöke érintkezésbe lépett a herceggel és a megbeszélések eredménye gyanánt most Budapesten az OMKE-vel és GyOSz-szal folytat tárgyalásokat. Egyöntetű a felfogás a tekintetben, hogy ki kell építeni az Olaszország és Magyarország közötti közgazdasági kapcsolatot és oly intézményeket kell teremtenünk, amelyek megkönnyítik és fejlesztik a két ország egymásközötti pénzügyi és kereskedelmi forgalmát. A kérdés legkönnyebben úgy oldható meg, ha Magyarországon egy magyar-olasz, Olaszországban egy olasz-magyar gazdasági központot állítunk fel. A magyar-olasz központ — olasz és magyar körök véleménye szerint — leginkább a Magyar Keleti Gazdasági Központ volna kiépíthető, amely eddig tudvalevőleg elsősorban a Balkánon működött. Az Olasz-Magyar Kereskedelmi Központ magában természetesen nem fog semmiféle üzlettel foglalkozni, ellenben segítségére lesz mindazoknak, akik üzleti összeköttetést akarnak létesíteni a két ország között. Kész névjegyzékkel, mindennemű felvilágosítással és jogi tanácsal ellátja a hozzá fordulókat, főleg mindent meg fog tenni, hogy a két ország közötti közlekedést elősegítse.

Beváltják a szelvényeket. A pénzügyminiszter rendelete szerint 1913. évi négy 4 és fél %-kal kamatozó járadékkölcsön és az 1916. évi október hó 1-i kibocsájtott 5 és fél %-os (ötödik hadikölcsön) április 1-től kezdve esedékessé váló szelvényei a hivatalok beváltó helyein beváltásra kerülnek.

